

Asia C-699/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

22.11.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Corte costituzionale (Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

18.11.2021

Valittaja:

E. D. L.

Väliintulija:

Presidente del Consiglio dei Ministri

Pääasian kohde

Pääasiassa on kyse Italian lain nro 69/2005 18 ja 18-bis §:n perustuslainmukaisuutta koskevista kysymyksistä, jotka Corte d'Appello di Milano (Milanon ylioikeus, Italia) on esittänyt E. D. L:ää koskevassa rikosoikeudenkäynnissä siltä osin kuin kyseisissä pykälissä ei eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn yhteydessä säädetä luovuttamisesta kieltäytymisen perusteiksi kroonisia ja kestoaltaan määrittämättömiä terveydellisiä syitä, joista aiheutuu luovuttamispyynnön kohteena olevalle henkilölle poikkeuksellisen vakavien seurausten riski.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan mukaisesti esitetty ennakkoratkaisupyynnö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 2002/584/YOS 1 artiklan 3 kohdan tulkintaa, kun sitä luetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä myös perusoikeuskirja) 3, 4 ja 35 artiklan valossa.

Ennakkoratkaisukysymys

Onko eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 2002/584/YOS 1 artiklan 3 kohtaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 3, 4 ja 35 artiklan valossa, tulkittava siten, että mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että vakavista kroonisista ja mahdollisesti parantumattomista sairauksista kärsivän henkilön luovuttaminen uhkaksi aiheuttaa kyseisen henkilön terveydelle vakavaa haittaa, kyseisen viranomaisen on pyydettävä pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta tietoja, joiden nojalla tällainen riski voidaan sulkea pois, ja kieltäydyttävä luovutuksesta, ellei se saa asiaa koskevia varmistuksia kohtuullisessa ajassa?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty puitepäätös 2002/584/YOS, erityisesti sen 1 artiklan 3 kohta, 3, 4, 4 a ja 15 artikla sekä 23 artiklan 4 kohta

Euroopan unionin perusoikeuskirja, erityisesti sen 3, 4, 35 ja 47 artikla, 51 artiklan 1 kohta ja 52 artiklan 4 kohta

SEU 6 ja 19 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Italian perustuslain 2, 3, 32 ja 111 §

Italian rikosprosessilain (Codice di procedura penale) 705 §:n 2 momentin c-bis alakohta ja 275 §:n 4-bis momentti

Tasavallan presidentin asetus (Decreto del Presidente della Repubblica, DPR) 9.10.1990 nro 309, Huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden sääntelyä ja niihin liittyvän päihderiippuvuuden ehkäisyä, hoitoa ja kuntoutusta koskeva lakikoonnos (Testo unico delle leggi in materia di disciplina degli stupefacenti e sostanze psicotrope, prevenzione, cura e riabilitazione dei relativi stati di tossicodipendenza)

Laki 22.4.2005 nro 69, Säännökset kansallisen oikeuden sovittamiseksi yhteen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS kanssa (Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri), erityisesti sen

- 2, 18 ja 18-bis §

- 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se oli ennen kuin sitä muutettiin asetuksella (decreto legislativo) nro 10/2021: ”Tällä lailla pannaan kansallisessa oikeusjärjestyksessä täytäntöön eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, jäljempänä puitepäätös, määräykset siltä osin kuin ne eivät ole yhteensopimattomia ylimpien perusoikeuksia sekä vapausoikeuksia ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien valtiosääntöoikeudellisten periaatteiden kanssa”

- 23 §:n 3 momentti: ”Kun on olemassa humanitaarisia tai vakavia syitä katsoa, että luovuttaminen vaarantaisi kyseisen henkilön hengen tai terveyden, ylioikeuden (Corte d'appello) puheenjohtaja tai hänen valtuuttamansa tuomari voi perustellulla päätöksellä lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa ilmoittamalla asiasta välittömästi oikeusministeriöön”

Asetus (decreto legislativo) 2.2.2021 nro 10, Sädökset kansallisen lainsäädännön saattamisesta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn puitepäätöksen 2002/584/YOS määräysten mukaisiksi 4.10.2019 annetun lain nro 117 6 §:ssä tarkoitetun toimivallan mukaisesti (Disposizioni per il compiuto adeguamento della normativa nazionale alle disposizioni della decisione quadro 2002/584/GAI, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra stati membri, in attuazione delle delega di cui all'articolo 6 della legge 4 ottobre 2019, n. 117)

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Zaran alioikeus (Kroatia) antoi 9.9.2019 eurooppalaisen pidätysmääräyksen E. D. L.:ään kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten. E. D. L.:ää syytettiin huumausaineiden hallussapidosta myyntiä ja luovuttamista varten; epäilty rikos oli tehty Kroatiassa vuonna 2014.
- 2 Pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön puolustusasianajajat esittivät luovuttamismenettelyn osalta toimivaltaisessa tuomioistuimessa, Milanon ylioikeudessa (Corte d'Appello di Milano), lääketieteellisiä asiakirjoja, joissa todettiin huomattavia psykiatrisia häiriöitä; nämä liittyivät osittain aikaisempaan huumausaineiden väärinkäyttöön. Näin ollen Milanon ylioikeus määräsi E. D. L.:n psykiatrisiin tutkimuksiin, joissa todettiin terapian jatkamista edellyttävä psykoottinen häiriö. Asiantuntijalausunnossa korostettiin myös mahdolliseen vankeuteen liittyvää huomattavaa itsemurhariskiä ja todettiin, ettei asianomainen henkilö sovi vankilaelämään.
- 3 Kyseisen asiantuntijalausunnon perusteella Milanon ylioikeus katsoi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano, joka olisi merkinnyt asianomaisen henkilön siirtämistä Kroatiaan, olisi katkaissut hoitomahdollisuudet, minkä seurauksena asianomaisen henkilön yleinen terveydentila olisi huonontunut ja hänen terveydelleen olisi aiheutunut konkreettinen riski.

- 4 Se totesi kuitenkin, että velvollisuutta panna eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön voidaan rajoittaa ainoastaan kieltäytymisperusteilla, joista on tyhjentävästi säädetty lain nro 69/2005 18 ja 18-bis §:ssä; lainsäädännössä ei sitä vastoin ole säädetty yleisestä kieltäytymisperusteesta, joka perustuisi tarpeeseen välttää pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön perusoikeuksien, kuten oikeuden terveyteen, loukkaaminen. Tässä tilanteessa Milanon ylioikeus lykkäsi asian käsittelyä ja pani Italian perustuslakituomioistuimessa (Corte costituzionale) vireille perustuslainmukaisuutta koskevan menettelyn.

Pääasian ratkaisevan tuomioistuimen keskeiset väitteet

- 5 Milanon ylioikeuden mukaan asianomainen lainsäädäntö loukkaa Italian perustuslain 2 ja 32 §:ssä suojattua oikeutta terveyteen. Kyseisen tuomioistuimen mukaan se loukkaa myös Italian perustuslain 3 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuuden periaatetta, koska eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevia henkilöitä kohdellaan epäedullisemmin kuin niitä, joita vaaditaan luovutettaviksi: viimeksi mainittujen osalta Italian rikosprosessilain 705 §:n 2 momentin c-bis alakohdassa nimenomaisesti säädetään, että luovuttamisesta kieltäydytään, jos terveyteen tai ikään liittyvät syyt aiheuttavat luovuttamispyynnön kohteena olevalle henkilölle poikkeuksellisen vakavien seurausten riskin.
- 6 Kyseisen tuomioistuimen mukaan se, ettei lainsäädännössä ole säädetty asianomaisen henkilön terveydentilaan liittyvää kieltäytymisperustetta, on ristiriidassa Italian perustuslain 111 §:ssä tarkoitetun oikeudenkäynnin kohtuullisen keston periaatteen kanssa, koska vastaavissa tilanteissa nykyään voimassa oleva lainsäädäntö johtaa sen mukaan luovuttamispäätöstä seuraavan täytäntöönpanon lykkäämispäätöksen vaikutuksesta menettelyn halvaantumiseen, joka voi jatkua loputtomiin.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 7 Italian pääministeri (Presidente del Consiglio dei ministri) oli perustuslakituomioistuimessa käydyssä menettelyssä väliintulijana (jäljempänä väliintulija). Väliintulija vaati, että perustuslainmukaisuutta koskevat kysymykset oli jätettävä tutkimatta tai toissijaisesti todettava perusteettomiksi.
- 8 Väliintulija huomautti ensinnäkin, että mahdollisuus lykätä lain nro 69/2005 23 §:n 3 momentilla taattua luovuttamista sulkisi jo lähtökohtaisesti pois minkä tahansa asianomaisen henkilön oikeutta terveyteen koskevan loukkauksen. Se totesi myös, ettei Milanon ylioikeuden hankkimasta asiantuntijalausunnosta ilmennyt, että asianomaisen psykiatriset sairaudet olisivat parantumattomia, eikä siitä käynyt ilmi nimenomaisia itsemurhariskin vahvistavia seikkoja.
- 9 Väliintulijan mukaan ylioikeus olisi joka tapauksessa voinut kyseisessä tapauksessa noudattaa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä esitettyä menettelyä. Milanon ylioikeuden olisi lisäksi pitänyt selvittää seurannan

sekä terapeuttisen ja psykologisen avun muotoja, joita pidätysmääräyksen antanut valtio voisi luovuttamistapauksessa tarjota.

- 10 Väliintulijan mukaan menettelyn, jonka unionin tuomioistuin otti käyttöön tuomiossaan Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU), noudattaminen tekisi tyhjiksi myös luovuttamismenettelyn kohtuullista kestoa ja väitettyä yhdenvertaisuuden periaatteen loukkaamista koskevat väitteet.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 11 Ennakkoratkaisua pyytänyt Italian perustuslakituomioistuin korostaa ensinnäkin sitä, että lain nro 69/2005 18 §:ssä ja 18-bis §:ssä ei kummassakaan säädetä, että henkilön luovuttamisesta pitäisi tai voitaisiin kieltäytyä siinä tapauksessa, että luovuttamisesta aiheutuisi asianomaiselle henkilölle hänen terveyttään koskeva poikkeuksellisen vakava riski. Perustuslakituomioistuimen näkemyksen mukaan tämä koskee sekä kyseisiä pykäläiä siinä muodossa, jossa ne olivat ennen asetuksella nro 10/2021 tehtyä muutosta, että siinä muodossa, jossa ne ovat tällä hetkellä voimassa.
- 12 Perustuslakituomioistuin huomauttaa, etteivät perustuslainmukaisuutta koskevat kysymykset koske ainoastaan riidanalaisten säännösten yhteensopivuutta Italian perustuslain kanssa vaan niissä on kyse ensisijaisesti kansallisella lainsäädännöllä nimenomaisesti täytäntöönpannun Euroopan unionin oikeuden (erityisesti puitepäätöksen 2002/584/YOS 3, 4 ja 4 a artiklan) tulkinnasta.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan ensinnäkin on selvitettävä, voidaanko asianomaisen henkilön terveyttä koskevan vakavan vahingon vaara, joka hänen luovuttamisestaan pidätysmääräyksen antaneen valtion oikeusviranomaiselle aiheutuisi, asianmukaisesti torjua lykkäämällä luovuttamista lain nro 69/2005 23 §:n 3 momentissa, jolla on Italian oikeusjärjestyksessä pantu täytäntöön puitepäätöksen 2002/584/YOS 23 artiklan 4 kohta, säädetyllä tavalla. Puitepäätöksen sääntelyssä, jonka mukaisesti italialaista lainkohtaa on tulkittava, luovuttamisen ”poikkeuksellinen” lykkääminen vaikuttaa liittyvän luonteeltaan puhtaasti tilapäisiin tilanteisiin, joissa asianomaisen henkilön välitön luovuttaminen olisi epäinhimillistä.
- 14 Luovuttamisen lykkäämistä ei sen sijaan voida pitää asianmukaisena menettelynä tilanteissa, joissa on kyse vakavista kroonisista ja kestoaltaan määrittämättömistä sairauksista, kuten nyt tarkasteltavassa asiassa kyseessä olevan henkilön tapauksessa. Tämän kaltaisissa tilanteissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon lykkääminen, jonka ylivoimainen oikeus kylläkin jo hyväksyi, uhkaa venyä määrittämättömän pitkäksi ajaksi. Sen seurauksena lykkäämis päätös menettäisi kokonaan tehokkaan vaikutuksensa, mikä uhkasi estää pidätysmääräyksen antanutta valtiota tapauskohtaisesti ryhtymästä syytetoimenpiteisiin tai panemasta täytäntöön rangaistusta asianomaista henkilöä kohtaan. Jos kroonisiin terveydellisiin syihin perustuvat lykkäykset ulottuisivat pitkälle aikavälille, se pitäisi asianomaisen henkilön jatkuvassa epävarmuudessa omasta kohtalostaan,

mikä olisi vastoin vaatimusta, jonka mukaan kaikkien hänen henkilökohtaiseen vapauteensa mahdollisesti vaikuttavien menettelyjen on oltava kestoaltaan kohtuullisia.

- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee niin ikään, antavatko lain nro 69/2005 1 ja 2 §:ään (siinä asetuksella (decreto legislativo) 10/2021 tehtyjä muutoksia edeltävässä muodossa, jossa niitä pääasiassa sovelletaan) sisältyvät yleislausekkeet Italian oikeusviranomaiselle oikeuden olla määräämättä luovutusta myös muissa kuin lain 18 ja 18-bis §:ssä mainituissa tapauksissa silloin, jos luovuttaminen voisi joka tapauksessa itsessään aiheuttaa riskin, että asianomaiselle henkilölle Italian perustuslaissa tai Euroopan unionin oikeudessa vahvistettua perusoikeutta saatetaan loukata. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tällainen tulkinta ei ole mahdollinen.
- 16 Sitä paitsi lain nro 69/2005 1 ja 2 §:n aikaisemmassa sanamuodossa ja saman lain 2 §:n nyt voimassa olevassa sanamuodossa ei kummassakaan nimenomaisesti täsmennetä sitä, pitääkö yksittäisen, luovuttamismenettelyn osalta toimivaltaisen oikeusviranomaisen kussakin yksittäistapauksessa selvittää, voiko toisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano johtaa jonkin sellaisen (kansallisen tai eurooppalaisen) oikeuden tai periaatteen loukkaamiseen, joiden kunnioittamiseen laissa nro 69/2005 todetaan sitouduttavan.
- 17 Yleinen periaate, jonka mukaan puitepäätöksen 2002/584/YOS, ja siten myös niiden säännösten, joilla se on pantu täytäntöön kussakin jäsenvaltiossa, on noudatettava SEU 6 artiklassa vahvistettuja perusoikeuksia, todetaan nimenomaisesti sekä kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan 12 perustelukappaleessa että sen 1 artiklan 3 kohdassa. Lisäksi kyseinen periaate on koko unionin oikeusjärjestyksen taustalla (perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohta).
- 18 Kuten unionin tuomioistuin on todennut, täysimääräisen yhdenmukaistamisen kohteena olevilla aloilla jäsenvaltiot eivät voi asettaa unionin oikeuden täytäntöönpanon ehdoksi puhtaasti kansallisten perusoikeuksien suojaa koskevien vaatimusten noudattamista, jos se voisi vaarantaa unionin oikeuden ensisijaisuuden, yhtenäisyyden ja tehokkuuden (tuomio 7.5.2013, Fransson (C-617/10), 29 kohta ja tuomio 26.2.2013, Melloni (C-399/11), 60 kohta). Perusoikeudet, joiden noudattamiseen puitepäätös on sidottu, ovat pikemminkin Euroopan unionin oikeudessa tunnustettuja ja sen seurauksena kaikkien unionin oikeutta täytäntöönpanevien jäsenvaltioiden tunnustamia perusoikeuksia, jotka johtuvat jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä (SEU 6 artiklan 3 kohta ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 4 kohta).
- 19 Tästä seuraa, että on ensisijaisesti unionin oikeuden tehtävä määrittää ne perusoikeuksien suojan vaatimukset, joiden noudattaminen on edellytyksenä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan sääntelyn lainmukaisuudelle ja tämän sääntelyn käytännön täytäntöönpanolle kansallisella tasolla, koska kyseessä on kokonaan harmonisoitu ala. Puitepäätöksen 2002/584/YOS 3, 4 ja 4 a artiklassa

säädettyjen mahdollisten luovuttamisen kieltäytymisperusteiden tavoitteena on, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan sääntelyn käytännön täytäntöönpano tapahtuu henkilön perusoikeuksia kunnioittaen.

- 20 Samaan aikaan kyseisen sääntelyn tehtävänä on varmistaa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan sääntelyn yhdenmukainen ja tosiasiallinen soveltaminen, joka perustuu olettamukseen jäsenvaltioiden keskinäisestä luottamuksesta siihen, että kukin niistä noudattaa perusoikeuksia. Näistä yhdenmukaisuuden ja tosiasiallisuuden vaatimuksista seuraa, että täytäntöönpanovaltion oikeusviranomaisilla ei pääsääntöisesti ole oikeutta kieltäytyä luovuttamisesta muulloin kuin puitepäätöksessä määrätyissä tai sallituissa tapauksissa sellaisten puhtaasti kansallisten asianomaisen henkilön perusoikeuksien suojaa koskevien vaatimusten perusteella, joista ei ole unionin tason yksimielisyyttä (tuomio 5.4.2016, Aranyosi e Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU), 80 kohta).
- 21 Tämän periaatteen kanssa olisi siten ilmeisessä ristiriidassa sellainen kansallisen oikeuden tulkinta, joka antaisi kansalliselle täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle oikeuden kieltäytyä luovuttamisesta muissa kuin laissa puitepäätöksen määräysten mukaisesti tyhjentävästi luetelluissa tapauksissa lain nro 69/2005 1 ja 2 §:ään sisältyvien säännösten kaltaisten, luonteeltaan yleisten säännösten perusteella.
- 22 Tämä koskee myös tilannetta, jossa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano toimivaltaisen tuomioistuimen näkemyksen mukaan johtaisi yksittäistapauksessa lopputulokseen, joka olisi ristiriidassa valtiosäännön ylimpien periaatteiden tai henkilön luovuttamattomien oikeuksien kanssa, koska ainoastaan Italian perustuslakituomioistuimella on toimivalta tutkia, onko unionin oikeus tai tämän oikeuden täytäntöönpaneva kansallinen oikeus yhteensopiva edellä mainittujen ylimpien periaatteiden ja luovuttamattomien oikeuksien kanssa.
- 23 Sitä paitsi myöskään unionin oikeudessa ei voitaisi sallia sitä, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano johtaisi asianomaisen henkilön perusoikeuskirjassa ja SEU 6 artiklan 3 kohdassa tunnustettujen perusoikeuksien loukkaamiseen.
- 24 Juuri sen välttämiseksi, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen täytäntöönpano voisi yksittäistapauksessa johtaa asianomaisen henkilön perusoikeuksien loukkaamiseen tilanteissa, joiden osalta puitepäätöksessä ei nimenomaisesti määrätä kieltäytymisperusteita, unionin tuomioistuin on viime aikoina oikeuskäytännössään toistuvasti tulkinnallaan määritellyt menettelyjä, joilla voidaan sovittaa yhteen yhtäältä rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen ja täytäntöönpanon ja toisaalta asianomaisen henkilön perusoikeuksien kunnioittamisen vaatimukset.
- 25 Näin on tapahtunut erityisesti asiayhteyksissä, joissa on ollut olemassa vaara, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano voisi altistaa asianomaisen

henkilön epäinhimillisille ja halventaville vankeusolosuhteille pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa rakenteellisten tai yleisten puutteiden taikka tiettyjä henkilöryhmiä tai vankeuslaitoksia koskevien puutteiden vuoksi (em. tuomio Aranyosi; tuomio 25.7.2018, ML (C-220/18 PPU) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18)) tai perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettuja takeita noudattamattoman oikeudenkäynnin vaara pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvien rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi (tuomio 25.7.2018, LM (C-216/18 PPU) ja tuomio 17.12.2020, L ja P (C-354/20 PPU ja C 412/20 PPU).

- 26 Näiden menettelyjen, jotka perustuvat puitepäätöksen 15 artiklan 1 kohdan mukaiseen täytäntöönpanovaltion ja pidätysmääräyksen antaneen valtion oikeusviranomaisten vuoropuheluun, päämääränä on mahdollistaa se, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi yksittäistapauksessa varmistua siitä, ettei asianomaisen henkilön luovuttamisesta aiheudu kyseisen henkilön perusoikeuksien loukkaamisen vaaraa. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi pidättäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ainoastaan siinä tapauksessa, ettei vuoropuhelun tuloksena ole mahdollista saada tällaista varmistusta; tällöin luovuttamisesta voidaan siis kieltäytyä muissakin kuin puitepäätöksessä nimenomaisesti sallituissa tapauksissa.
- 27 Edellä mainituilla unionin tuomioistuimen tuomioilla unionin oikeudessa on siten otettu käyttöön mekanismeja, joiden avulla eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevien henkilöiden perusoikeuksien suoja voidaan turvata kaikkia jäsenvaltioita velvoittavien yhteisten sääntöjen järjestelmässä.
- 28 On kuitenkin kysyttävä, onko edellä mainituissa unionin tuomioistuimen tuomioissa vahvistetut periaatteet analogisesti ulotettava myös tilanteisiin, joissa pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön terveydentila luovutuksen seurauksena todennäköisesti heikkenee huomattavasti, erityisesti kun otetaan huomioon pidätysmääräyksen antaneen valtion ja täytäntöönpanovaltion oikeusviranomaisten velvollisuus välittömään vuoropuheluun ja täytäntöönpanovaltion oikeusviranomaisten mahdollisuus kieltäytyä luovuttamismenettelystä siinä tapauksessa, ettei asianomaisen henkilön perusoikeuksien loukkaamisen riskiä voida kohtuudella sulkea pois.
- 29 Eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisen yhdenmukaisuutta ja tosiasiallisuutta koskevat vaatimukset unionin oikeudellisella alueella edellyttävät, että vastausta tähän kysymykseen pyydetään unionin tuomioistuimelta, jonka tehtävänä on olla unionin oikeuden ylin tulkitsija (SEU 19 artiklan 1 kohta).
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää seuraavassa näkökohdat, jotka puoltavat edellä mainituissa unionin tuomioistuimen tuomioissa vahvistettujen periaatteiden ulottamista nyt tarkasteltavaan tapaukseen. Italian oikeusjärjestyksessä perustuslain 32 §:n 1 momentilla suojataan terveyttä ”yksilön perusoikeutena”. Kyseisestä oikeudesta seuraa, että julkisella vallalla on paitsi velvollisuus pidättäytyä oikeutta loukkaavasta toiminnasta myös positiivinen

velvollisuus taata henkilön terveyden suojelemiseksi välttämätön sairaanhoito. Tämä oikeus taataan täysimääräisesti myös vapautensa menettäneille henkilöille riippumatta siitä, ovatko he saaneet lopullisen tuomion vai ovatko he tutkintavankeudessa. Juuri mainitun oikeuden turvaamiseksi Italian rikosprosessioikeudessa on pääsääntöisesti suljettu pois mahdollisuus, että vankilassa toteutettavaan tutkintavankeuteen voitaisiin määrätä tai sellaisessa voitaisiin pitää henkilöä, jolla on ”sellainen erityisen vakava sairaus, jonka vaikutuksesta hänen terveydentilansa on sopimaton vankeuteen ja jota ei voitaisi asianmukaisesti hoitaa vankilassa” (Italian rikosprosessilain 275 §:n 4-bis momentti). Parhaillaan johonkin hoito-ohjelmaan osallistuvia huume- tai alkoholiriippuvaisia syytettyjä koskevan Italian lainsäädännön mukaan vankilassa toteutettava tutkintavankeus on pääsääntöisesti korvattava vähemmän ankaralla toimenpiteellä sellaisten henkilöiden osalta, jotka noudattavat tai aikovat noudattaa riippuvuutta koskevaa kuntoutusohjelmaa.

- 31 On myös kiistatonta, että terveys on myös unionin oikeuden näkökulmasta ihmisen perusoikeus (perusoikeuskirjan 3 ja 35 artikla). Tämä oikeus on tunnustettava täysimääräisesti myös henkilöille, joita syytetään rikoksesta.
- 32 Jos asianomaisen henkilön luovuttamisesta eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon aiheutuisi kyseiselle henkilölle hänen terveyttään vahingoittavien vakavien seurausten vakava uhka, kyse olisi lisäksi myös perusoikeuskirjan 4 artiklan rikkomisesta. Kyseisessä artiklassa vahvistetaan, että ketään ei saa kohdella epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla: tätä kieltoa ei voida punnita suhteessa mihinkään muuhun vastakkaiseen intressiin, vaan se on luonteeltaan ehdoton (tuomio Aranyosi, 85 kohta). Sama kielto vahvistetaan myös eurooppalaisen ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.4.2013, *Aswat v. Yhdistynyt kuningaskunta*; tuomio 1.10.2019, *Savran v. Tanska* ja tuomio 13.12.2016, *Paposhvili v. Belgia*). Saman periaatteen on sitä paitsi vahvistanut myös unionin tuomioistuin tuomiossa, joka koski eurooppalaista turvapaikkasääntelyä (tuomio 16.2.2017, *C. K. ym. v. Slovenian tasavalta (C-578/16 PPU)*, 37 ja 68 kohta).
- 33 Toisaalta pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön perusoikeuksien suojelemisen vaatimus on sovitettava yhteen sen intressin kanssa, joka koskee epäiltyjen rikoksen tekijöiden syytteeseen saamista, heidän syyllisyytensä toteuttamista ja, jos heidät tuomitaan, rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamista. Tämän intressin ei voida katsoa kuuluvan yksinomaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneelle valtiolle, koska puitepäätöksessä 2002/584/YOS lähtökohtana on jäsenvaltioiden yhteinen pyrkimys ”varmistaa, että etsitty henkilö, joka oleskelee muulla alueella kuin sillä, jolla hän on väitetysti tehnyt rikoksen, ei jää rankaisematta” (tuomio 17.12.2020, *L ja P (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU)*, 62 kohta). Vaikka terveyttä koskevan perusoikeuden suoja on poikkeukseton, se ei voi johtaa ratkaisuihin, jotka merkitsisivät vakavien rikosten järjestelmällistä rankaisematta jättämistä.

- 34 Pidätysmääräyksen antaneen valtion ainoaksi vaihtoehdoksi ei kuitenkaan myöskään voida jättää asian ratkaisemista asianomaisen henkilön poissa ollessa. Ensinnäkään kaikki jäsenvaltiot eivät nimittäin salli oikeudenkäyntiä vastaajan poissa ollessa, ja toiseksi tällainen ratkaisu olisi asianomaisen henkilön itsensä kannalta haitallinen, koska hän menettäisi mahdollisuuden puolustautua tehokkaasti menettelyssä, jossa hänet itsensä saatettaisiin tuomita täytäntöönpanokelpoisella ratkaisulla.
- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, analogisesti unionin tuomioistuimen edellä mainituissa tuomioissa omaksuman kannan kanssa, että pidätysmääräyksen antaneen valtion ja täytäntöönpanosta vastaavan valtion oikeusviranomaisten välinen suora vuoropuhelu voisi mahdollistaa sellaisten ratkaisujen löytämisen, joilla asianomainen henkilö voitaisiin nyt tarkasteltavassa yksittäistapauksessa saattaa oikeuteen siten, että hänelle taattaisiin täysimääräiset puolustautumisoikeudet ja samanaikaisesti vältettäisiin hänen terveyttään koskevan vakavan vahingon vaara, esimerkiksi sijoittamalla hänet pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa menettelyn ajaksi sopivaan hoitolaitokseen. Ainoastaan siinä tapauksessa, ettei soveltuvia ratkaisuja tällaisen vuoropuhelun tuloksena löydetäsi kohtuullisessa ajassa, täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella tulisi olla oikeus kieltäytyä luovutuksesta.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ennakkoratkaisupyyntönsä ratkaisemista nopeutetussa menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan nojalla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että vaikka nyt tarkasteltavan asian taustalla onkin menettely, jonka kohteena oleva henkilö ei tällä hetkellä ole minkään turvaamistoimen kohteena, se nostaa esiin eurooppalaisen pidätysmääräyksen toiminnan keskeisiin piirteisiin liittyviä tulkintakysymyksiä ja pyydetyllä tulkinnalla olisi todennäköisesti yleisiä seurauksia sekä eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvää yhteistyötä tekevien viranomaisten että etsittyjen henkilöiden oikeuksien kannalta.